θ' ὕπαρξιν, τὸ δὲ κατ' οὐσίαν· καὶ τὸ μὲν πρὸς ὕπαρξιν, τὸ δὲ πρὸς οὐσίαν. Καὶ πρὸς οὐσίαν μὲν, τὸ οὐσιῶδές τινὶ γνώρισμα, καὶ ὂν καὶ νοούμενον, οὗ ἄνευ δηλονότι ἡ οὐσία οὐδ' ἂν εἴη, οὐδ' ἂν νοηθείη· διὸ καὶ τούτων ἐσωτερικῶς ἡ οὐσία ἐξῆφθαι λέγεται. Οὕτωτοι πρὸς οὐσίαν τοῦ ΒΑ, ἀναγκαῖα λέγεται τὸ Α καὶ τὸ Β. Πρὸς ὕπαρξιν δὲ ἀναγκαῖον τὸ ὑφ' οὗ, ἢ τὸ ἐν ᾧ, ὡς τούτου ἄνευ τὸ αἰτιατὸν, ἢ τὸ ἐν ὑποκειμένῳ ἀδύνατον ἔχειν τὴν ὕπαρξιν. Διὸ καὶ τούτου ἐξωτερικῶς τὸ ὂν ἐξηρτῆσθαι λέγεται· οἷον ἂν εἴποις τὸ Α αἴτιον, ἢ ὑποκείμενον ἀναγκαῖον εἶναι καθ' ὕπαρξιν, ἢ κατ' ἐνύπαρξιν τοῦ Β, τοῦ ἐξ ἐκείνου, ἢ ἐν ἐκείνῳ. Ἀναγκαῖον δὲ κατ' οὐσίαν πᾶν ὁτιοῦν, τοῦ λόγου τῶν πρὸς οὐσίαν αὐτοῦ ἀναγκαίων ὄντων, θεωρούμενον, καθ' ὃν δὴ λόγον μεταφυσικῶς τε καὶ ἐσωτερικῶς ἀναγκαῖον εἴρηται. (§. σα΄.) Ἀναγκαῖον δὲ καθ' ὕπαρξιν, ὅτῳ τῶν πρὸς οὐσίαν ἀναγκαίων ἡ ὕπαρξις, καὶ ἀδύνατος ἡ ἀνυπαρξία· ἢ ᾧ τὸ εἶναι οὐσία· ἤτοι, ᾧ πρὸς ὕπαρξιν οὐδὲν ἀναγκαῖον, ἢ, ὅπερ ἐξωτερικῶς ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου ἐξήρτηται κατὰ τὸ ὑπάρχειν. Τὸ τοίνυν κατ' οὐσίαν, καὶ καθ' ὕπαρξιν ὂν τὸ αὐτὸ, ἀναγκαῖον εἰρήσθω πάντῃ πάντως ἀναγκαῖον. Τὸ δὲ κατὰ τὴν οὐσίαν μόνον, κατὰ τοῦτο.

Ἐνδεχόμενον δὲ, ᾗ τῷ ἀναγκαίῳ ἀντιδιέσταλται, οὗ τοὐναντίον ἁπλῶς δυνατόν. Καὶ ἄλλως, πᾶν ὅ,τι ἐξωτερικῶς ἄλλου ἐξῆπται, εἴτε ὡς ὑποκειμένου, ᾧπερ ἂν, μὴ ὡς μέρος, μηδ' ὥς τι τῶν πρὸς οὐσίαν ἀναγκαίων, παρυποσταίη, εἴτε καὶ ὡς ὑφ' οὗ· καὶ τοῦτο ἤτοι δυνατὸν ὂν, εἰμὴ ἐνεργείᾳ ποτὲ ὑποστήσεται, ἢ καὶ ὑφεστώς, ἢ καὶ μέλλον ποτὲ ὑφίστασθαι.

Θεώρημα ΠΖ΄.

§. σδ΄. „ Τὸ αὐτὸ τοῦ αὐτοῦ, ἀναγκαῖον εἶναι ἅμα πρὸς
„ τε οὐσίαν, καὶ πρὸς ὕπαρξιν, ἀδύνατον.

Ἔστω γὰρ (ἐξ ὑποθ.) τὸ Α ἀναγκαῖον πρὸς οὐσίαν τοῦ ΒΑ, ὡς μηδὲ εἶναι τοῦτο δύνασθαι ἐκείνου ἄνευ, μηδὲ τὴν ἀρχὴν νοηθῆναι. (σβ΄.) Ἀλλ' ἔστω δὴ τὸ αὐτὸ Α, εἰ δυνατὸν καὶ ἀναγκαῖον πρὸς ὕπαρξιν τοῦ αὐτοῦ ΒΑ. (ἐξ ὑποθ.)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ὑποθ.) οὐκοῦν ποιητικὸν ἔσται τὸ Α τοῦ Β, ἢ ὑποκείμενον. (§. σβ΄.) Ἄρα καὶ τὸ Α τοῦ Α ποιητικὸν, τὸ μὴ δυνατὸν (§. νϛ΄.) ἢ τὸ Α τοῦ Α καὶ ὑποκείμενον, καὶ (ἅτε δὴ ἐν ὑποκειμένῳ) μὴ ὑποκείμενον. Τὸ ἀδύνατον. (§. λ΄.) ἄρα κτ.

Θεώρημα ΠΗ΄.

§. σε΄. „ Ὅ,τι δήποτε ὑφεστηκὸν ἤτοι ἐνδεχόμενον ἐστὶ „ καθ᾿ ὕπαρξιν, ἢ ἀναγκαῖον.

Τοῦ γὰρ ὑφεστῶτος, ἤτοι ἐξωτερικῶς ἄλλου ἡ ὕπαρξις ἀπήρτηταί τινος, ἢ οὐχί. Ἀλλ᾿ εἰ μὲν ἐκεῖνο, ἐνδεχόμενον ἐστίν. (§. σγ΄.) εἰδὲ τοῦτο, ἀναγκαῖον καθ᾿ ὕπαρξιν. (§. σβ΄.) Ἄρα κτ.

Θεώρημα ΠΘ΄.

§. σϛ΄. „ Ἅπαν ὂν κατ᾿ οὐσίαν ἐστὶν ἀναγκαῖον.

Ὂν γὰρ τὸ νοητόν. (§. ρνβ.) Τὸ δὲ νοητὸν, ἐσωτερικῶς δυνατόν. (§. ρξδ΄.) ἤτοι μεταφυσικῶς. Τούτου δὲ τοὐναντίον ἐσωτερικῶς καὶ μεταφυσικῶς ἀδύνατον. (§. αὐτ.) Ἀλλ᾿ οὗπερ αὖ τοὐναντίον τοιοῦτον ᾖ, ἐκεῖνο μεταφυσικῶς τε καὶ ἐσωτερικῶς ἀναγκαῖον. (§. σα΄.) Τὸ δ᾿ οὕτως ἀναγκαῖον, καὶ κατ᾿ οὐσίαν ἐστὶν ἀναγκαῖον. (§. σβ΄.) Ἄρα κτ.

Θεώρημα Ϟ΄.

§. σζ΄. „ Τὸ φυσικῶς ἀναγκαῖον, καθ᾿ ὕπαρξιν ἐνδεχό„ μενον ἐστί.

Τοῦ γὰρ φυσικῶς ἀναγκαίου τοὐναντίον φυσικῶς ἀδύνατον ἐστί. (§. σα΄.) Τὸ δὲ οὕτως ἀδύνατον ὂν ἁπλῶς ἐστὶ δυνατὸν, (§. ροθ΄. ρπ΄.) τοῦ ἄρα φυσικῶς ἀναγκαίου, τοὐναντίον ἁπλῶς ἐστὶ δυνατόν. Ἀλλ᾿ οὗ τοὐναντίον ἁπλῶς δυνατὸν, ἐνδεχόμενον τὸ τοιοῦτο. (§. σγ΄.) Ἐνδεχόμενον δὲ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

κατ' ὐσίαν ὐκ αὖ εἴη. (§. σς'.) Ἐνδεχόμενον ἄρα καθ' ὕπαρξιν.

Θεώρημα ϙΑ'.

§. ση'. „ Τὸ ἠθικῶς ἀναγκαῖον ὡσαύτως.

Ἠθικῶς γὰρ ἀναγκαῖον, ὗ τὐναντίον ἠθικῶς ἀδύνατον. (§. σα'.) Τὸ δὲ ἠθικῶς ἀδύνατον φύσει δυνατόν. (§. ρπά.) Ἄρα ἠθικῶς ἀναγκαῖον, ὗ τὐναντίον φύσει δυνατόν. Ταὐτὸν δὲ εἰπεῖν ἐξωτερικῶς δυνατόν. (§. ρξς'.) Ἀλλὰ γὰρ τὸ ἐξωτερικῶς δυνατὸν, τὸ ἐσωτερικῶς εἶναι τοιῦτο προϋποτίθησιν. (§. ροζ'.) Τῦ ἄρα ἠθικῶς ἀναγκαίυ τὐναντίον, ἐσωτερικῶς δυνατὸν, τυτέςιν ἁπλῶς. Ἀλλ' ὗπερ αὖ τὐναντίον, ἁπλῶς ᾖ δυνατὸν, ἐνδεχόμενον τὸ τοιῦτο. (§. σγ'.) Καὶ δὴ, ἥκιςα κατ' ὐσίαν. (§. σς'.) Ἄρα καθ' ὕπαρξιν.

Θεώρημα ϙΒ'.

§. σθ'. „ Οὐδὲν κωλύει τὸ αὐτὸ ἐνδεχόμενον μὲν εἶναι „ τὴν ὕπαρξιν, ἀναγκαῖον δὲ τὴν ὐσίαν.

Οὐδὲν γὰρ κωλύει δηλονότι ἐξωτερικῶς εἶναι δυνατὸν, καὶ ἐσωτερικῶς ἅμα τὸ αὐτὸ, εἴγε ἐκεῖνο, τῦτο προϋποτίθησιν. (§. ροζ'.) Ἀλλ. τὸ ἐξωτερικῶς δυνατὸν, ἅτε δὴ ἐξωτερικῶς ἄλλυ ἐξηρτημένον, ἐνδεχόμενον ἐςὶ καθ' ὕπαρξιν. (§. σγ'.) Τὸ δὲ ἐσωτερικῶς, ὡς ἁπλῶς ὂν ἀναγκαῖον, (§. σα'.) καὶ κατ' ὐσίαν ἀναγκαῖον. (§. σβ'.) Οὐδὲν ἄρα κωλύει.

Σχόλιον.

§. σι'. Οὐδὲ παράδοξα τοίνυν οἱ φιλοσοφῦντες ἡμῖν δόξυσι λέγοντες, εἰ νῦν μὲν τρεπτὰ, καὶ ἀλλοιωτὰ, καὶ ἐν ῥοῇ διηνεκεῖ, καὶ ἀπορροῇ τὰ ὄντα διδάσκυσι, καὶ ὐδὲ ὄντα ἀξιῦσιν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

σιν (§. ρνζ'.) ἀποκαλεῖν, νῦν δ' ὡσπερεὶ σκιωῆς τινὸς
ἀμειβομένης, ἔμπεδά τε εἶναι φασὶ, καὶ ῥοπῆς ἐπέκεινα
πάσης, τὰ αὐτά· καὶ ὁτὲ μὲν δοξαστὰ, ὡς ἐκείνως, ὁτὲ δὲ
λόγῳ τῷ κατ' ἐπιστήμην ληπτὰ, ὡς οὕτως. Ἔχει γὰρ τοιόν-
τι ταῦτα τούτων ἑκάτερον, καὶ κατ' οὐσίαν μὲν ἀναγκαῖα τυγ-
χάνοντα, ἐνδεχομένης ἔλαχε τῆς ὑπάρξεως. Ἀλλὰ γὰρ δὴ
τῷ Μεταφυσικῷ προσεκτέον, ἀφαιροῦντι παύτῃ πάντως ἀπὸ
τῷ ἐνεργείᾳ ὑφίστασθαι, τοῖς οὐσιώδεσι τῶν ὄντων λόγοις,
τοῖς νοεραῖς ταῖς ἐμφάσεσιν εἰκονιζομένοις, τῶν εἴτε ἀεὶ δυ-
νατῶς ἐχόντων, εἴτε καὶ ὑπόστασιν εἰληχότων, εἴτ' οὖν καὶ ἐ-
σομένων ποτὲ, τὸ κατ' οὐσίαν ἀναγκαῖον περιάπτειν, ὡς
ἄλλως ἔχειν μηδαμῶς ἐνδεχομένοις. Οὕτω γάρ τοι καὶ τὰς
τῶν ὄντων οὐσίας κατ' ἀφαίρεσιν τὴν ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως νοου-
μένας, ἀξέπτως τε καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἐχούσας, οἱ φιλοσοφοῦν-
τες κοινῇ πρεσβεύουσι, καὶ περὶ αὐτὰς ἐπιστήμην εἶναι λα-
βεῖν, ὡς ἥκιστα διαπιπτούσας, διδάσκουσι. Καὶ δὴ, καὶ σιω-
νίους μετὰ τῶν Πλατωνικῶν, (εἰ μόνον μὴ ἐνυποστάτους πλάτ-
τωσι) τὰς ἰδέας γεραίρουσιν.

Θεώρημα ηΓ'.

§. σια'. „ Ἀδύνατον ἐστὶν ἅπαντα τὰ ὑφεστῶτα ἐνδεχό-
„ μενα εἶναι καθ' ὕπαρξιν.

Εἶεν γὰρ ἂν, εἴπερ, ἐξ ἄλλου του παρ' αὐτὰ αἰτίου ἐξηρ-
τημένα. (§. σγ'.) Καὶ οὐδὲν ἂν ἦν μὴ ἐκ προτέρου. Ὥ-
στε οὐδέ τι πρῶτον, παρὰ τὸ ἀκόλουθον, καὶ οὐδὲ δεύτερον ἄ-
ρα, οὐδὲ τρίτον, οὐδ' οὐδέν. Οὐκοῦν οὐδὲ ὑφεστῶτα ὅλως· ὅπερ
ἀναιρεῖ τὴν ὑπόθεσιν. Ἀδύνατον ἄρα, (§. λ'.) κτ.

Σχόλιον.

§. σιβ'. Ἐμφιλοσοφώτατα τοίνυν καὶ Ἀριστοτέλης, τὴν
ἐπ' ἄπειρον πρόοδον, πολλαχοῦ τῶν βιβλίων αὐτοῦ ἀποπτύ-
σας, ἐντεῦθεν ἐν τοῖς περὶ φυσικῆς Ἀκροάσεως (1) ἐπὶ τὸ
πρῶ-

(1) Βιβλ. η'.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

πρῶτον αἴτιον αὖεισι, τὸ ἄτρεπτον, καὶ αἰώνιον, ὃ πάντῃ πάντως ἀναγκαίαν τὴν ὕπαρξιν ἀποδείκνυσιν. Καὶ διαῤῥύεται δὲ οὕτω ῥᾳδίως, ἡ κατὰ Δημόκριτον Εἱμαρμένη, ἥτις οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ὅτι μὴ αἰώνιός τις εἱρμὸς, κατ' ἐκεῖνον, αἰτίων τε καὶ αἰτιατῶν, τῶν ἐπὶ ταῖς ἀϊδίως διὰ τοῦ κενοῦ φερομέναις ἀτόμοις θεωρουμένων, καὶ θεσμοῖς τισὶν ἀμεταθέτοις, τόδε τὸ πᾶν συγκροτούντων. (1) Ἀλλὰ περὶ τούτων ἐν ἄλλοις.

Πόρισμα Α'.

§. σιγ'. Ἐπεὶ δὲ, ὅτι δήποθ' ὑφέστηκεν, ἢ ἐνδεχόμενον δέδεικται καθ' ὕπαρξιν, ἢ ἀναγκαῖον. (§. σε'.) Ἀδύνατον δὲ πάντα τὰ ὑφεστῶτα, ἐνδεχόμενα εἶναι καθ' ὕπαρξιν. (§. σιά.) Πᾶσα ἄρα ἀνάγκη, (εἴπερ ὄντα τινὰ ὑφέστηκε), εἶναί τι ἐν τοῖς οὖσιν ὑφεστὼς ὋΝ ἀναγκαίαν ἔχον τὴν ὕπαρξιν.

Πόρισμα Β'.

§. σιδ'. Ἐπεὶ δὲ ἅπαν ὂν κατ' οὐσίαν ἐστὶν ἀναγκαῖον (§. σϛ'.) τὸ ὋΝ ἐκεῖνο τὸ ἀναγκαῖον καθ' ὕπαρξιν (§. σιγ'.) πάντῃ πάντως ἐστὶν ἀναγκαῖον. (§. σβ'.) Τῶν λοιπῶν, οἷς ἐνδεχομένη μὲν ἡ ὕπαρξις, ἀναγκαία δὲ ἡ οὐσία (§. σθ'. σί.) ἀναγκαίων ὄντων κατά τι. (§. σβ'.)

Θεώρημα ιΔ'.

§. σιέ. „ Τὸ πάντῃ πάντως ἀναγκαῖον, καὶ αἰώνιον. Τοιοῦτο γὰρ τὸ καὶ καθ' ὕπαρξιν. (§. σβ'.) Τοιούτῳ δὲ ὄν-

(1) Ὅρα Λαέρτ. βιβλ. θ'. καὶ Στομβαῖ. Ἐκλογ. Φυσικολογ. Κεφ. η'.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ὄντι, τὐναντίον, ἤτοι ἡ ἀνυπαρξία ἀδυνάτως. (§. σά. σβ'.) ᾧ δ' ἀδυνάτως ἡ ἀνυπαρξία, ἀεὶ ὑπάρχει. Τὸ δ' ἀεὶ ὑπάρχον αἰώνιον. (§. λ'.) Ἄρα κτ.

Θεώρημα ϟΕ'.

§. σιϛ'. „ Τὸ πάντῃ πάντως ἀναγκαῖον, καὶ ἁπλοῦν.

Εἰ μὴ γὰρ, ἀλλὰ σύνθετον, ἦν ἂν τὰ ἐξ ὧν αὐτὸ συνετέθη πρότερα. Τοῦ δ' αἰωνίου πρότερον οὐδέν. (§. λ'.) Ἄρα κτ.

Θεώρημα ϟϛ'.

§. σιζ'. „ Τὸ πάντῃ πάντως ἀναγκαῖον, καὶ ἄτρεπτον ἐστίν.

Ἤτοι γὰρ κατά τι μὲν ἂν ἑαυτοῦ τραπείη, κατά τι δ' οὐκὶ, καὶ οὐδ' ἁπλοῦν ἂν ἦν, εἰ τὸ μὲν τρεπτὸν, τὸ δ' ἄτρεπτον. Ἀλλ' ἐστὶν ἁπλοῦν. (§. σιϛ'.) Ἢ γοῦν ἁπλῶς, καὶ ἀνυπαρκτήσειεν. Ὅπερ ἀδύνατον. (§. σιέ.) Ἄρα κτ.

Θεώρημα ϟΖ'.

§. σιή. „ Τὸ πάντῃ πάντως ἀναγκαῖον, καὶ τελειότητος „ ἀνεπίδεκτον.

Εἰ γὰρ δεκτικὸν, καὶ τροπῇ ταύτῃ γε ὑποκείσεται. (ἐξ ὑποθ.) ἄτρεπτον δέ. (§. σιζ'.) Ἄρα κτ.

Σχόλιον.

§. σιθ'. Χρέωσαι δὲ δὴ τὸ μάλιστα ἀναγκαῖον (§. σιδ'.) αἰώνιόν τε ὑμνεῖν (§. σιέ.) καὶ ἁπλοῦν (§. σιϛ'.) καὶ τροπῆς οἵασοῦν ἐπέκεινα. (§. σιζ'.) Καὶ Ἀριστοτέλης αὐτὸς

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

τοὺς ἐδίδαξε (1) „ τὸ πρῶτον, φάσκων, καὶ κυρίως ἀναγ-
„ καῖον, ἁπλοῦν ἐςί. Τοῦτο γὰρ οὐκ ἐνδέχεται πλεοναχῶς
„ ἔχειν, ὥςε οὐδ' ἄλλως καὶ ἄλλως· ἤδη γὰρ πλεοναχῶς ἂν
„ ἔχοι. Εἰ ἄρα ἐςὶν ἄττα ἀΐδια, καὶ ἀκίνητα, οὐδὲν ἐκεί-
„ νοις ἐςὶ βίαιον, οὐδὲ παρὰ φύσιν. Διὸ δὴ καὶ οἱ περὶ Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον, τὰς ἀτόμους οὕτως ὑπετίθεντο, ἀϊδίους δηλονότι, καὶ ἁπλουςάτας, καὶ ἀναλλοιώτους, ὡς ἀδύνατον ὂν τούτων θάτερον αἱρεῖν παρὰ θάτερον. Καὶ εἰκότως ἄρα ἡμῖν ὕμνηται τὸ πάντῃ πάντως ἀναγκαῖον ΟΝ, αἰώνιον, μήτε ἀρξάμενον, μήτε παυσόμενον, οὔθ' ἁπλῶς, οὔτε πῆ, ἀλλ' ἀεὶ ὄν, καὶ ἀεὶ τοιοῦτο.

Θεώρημα ϙΗ'.

§. σκ'. „ Τὸ καθ' ὕπαρξιν ἐνδεχόμενον, αἰώνιον εἶναι
„ ἀδύνατον.

Τοῦ καθ' ὕπαρξιν ἐνδεχομένου δυνατὸν τοὐναντίον, ἤτοι ἡ ἀνυπαρξία. (§. σγ'.) Τοῦ δ' αἰωνίου ἀδύνατον· ἀδύνατον γὰρ τὸ ἀεὶ ὄν, ποτὲ μὴ εἶναι. (§. λ'.) Ἄρα κτ.

Θεώρημα ϙΘ'.

§. σκα'. „ Τὸ καθ' ὕπαρξιν ἐνδεχόμενον, καὶ τρεπτὸν, καὶ
„ ἀνάπαλιν.

Δύναται γὰρ τραπῆναι, ἀπὸ τοῦ εἶναι ἐπὶ τὸ μή. (§. σγ'.) Ἄρα τὸ Α'.

Ἀλλ' εἰ μὴ τὸ τρεπτὸν, τὴν ὕπαρξιν ἐνδεχόμενον, ἔσω ἀναγκαῖον. Ἀλλ' ἔςι καὶ τὴν οὐσίαν τοιοῦτο. (§. σϛ'.) Ἄρα πάντῃ πάντως ἀναγκαῖον. (§. σβ'. σιδ'.) Τοιγαροῦν καὶ ἄτρεπτον. (§. σιζ'.) Καὶ δὴ καὶ τρεπτόν. (ἐξ ὑποθ.) ὅπερ (§. λ'.) ἀδύνατον. Ἄρα κτ. τὸ Β'.

Θεώ-

(1) Μεταφ. Δ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ... ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ...

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Θεώρημα Ρ΄.

§. σκβ΄. „Τὸ καθ᾽ ὕπαρξιν ἐνδεχόμενον οὐδ᾽ ἁπλοῦν παν-„τη, οὐδ᾽ ἀπειροτέλειον.

Τούτῳ γὰρ ἄλλου ἐξηρτημένῳ (§. σγ΄.) ἐπεισάκτος ἡ ὕπαρξις, καὶ οὐχ ὥσπερ τῷ ἀναγκαίῳ (§. σβ΄.) πρὸς οὐσίαν ἀναγκαία. Ταὐτὸν δὲ εἰπεῖν ἥκιστα οὐσιώδης, ἀλλ᾽ ἕτερόν τι τῆς οὐσίας, καὶ ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ· ὥστε ἐξ οὐσίας τε καὶ ὑπάρξεως τὸ τοιοῦτον, ὡς ἐξ ἄλλου καὶ ἄλλου. Καὶ οὐδὲ ἁπλοῦν ἄρα. Ο΄, τὸ Α΄.

Τρεπτὸν δὲ ὂν (σκα΄.) καὶ τελειότητος ἤτοι δεκτικὸν, ἢ ἀποθετικὸν, καθ᾽ ἣν αὖ καὶ τραπείη. Τὸ δὲ τοιοῦτον οὐκ ἔστιν ἀπειροτέλειον. Ο΄, τὸ Β΄.

Σχόλιον.

§. σκγ΄. Ῥᾷστα δ᾽ αὖτις συνίδοι, ὡς τ᾽ ἀναντία τῷ καθ᾽ ὕπαρξιν ἐνδεχομένῳ προσήκει, ὧν τὸ ἀναγκαῖον ἀμοιρεῖν ἀποδέδεικται. Ἐπειδὴ γὰρ ἐκ τοῦ ἐπενεργοῦντος ἐκείνῳ ἐξῆπται τὸ εἶναι, ἔξωθέν τε ἐπιχορηγουμένην ἔχει τὴν ὑπόστασιν, οὐδ᾽ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἐστὶ, πῶς ἂν διαιωνίσειε τὸ τοιοῦτο, πρότερον ἔχον τὸ τῆς ὑποστάσεως χορηγὸν, καὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ τούτου εἰς τὸ μηδὲν ῥᾷστα, ὥσπερ καὶ ἐκ τοῦ μηδενὸς παρήχθη, τραπῆναι δυνάμενον; πῶς δ᾽ ἂν ἄτρεπτον εἴη τὴν κατὰ τὸ εἶναι καὶ μὴ, τροπὴν μεγίστην, φύσει ἐπιδεχόμενον; πῶς δ᾽ ἂν ἁπλοῦν εἴη, συμβεβηκὸς, εἰ μηδὲν ἄλλο, αὐτῷ τὸ ὑφίστασθαι, μὴ οὐσίᾳ, οὐδ᾽ ἐξ ἀνάγκης ἐποφειλόμενον· πῶς δὲ καὶ ἀπειροτέλειον, ὑπὸ τοῦ παράγοντος, οἷς εἰληφὸς ἔχει δυνάμεσι, πλουτιζόμενον;

Θεώρημα ΡΑ΄.

§. σκδ΄. „Ὑφέστηκεν ὄντα καθ᾽ ὕπαρξιν ἐνδεχόμενα.

Ὑφέστηκε γὰρ τὰ τρεπτὰ, καὶ μεταβλητὰ, καὶ τὰ τῷ χρόνῳ συν-

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

συνδιολισθαίνοντα, καὶ συναπορρέοντα, καὶ τινῶν μὲν πλειστήτων πάνυ ἀναρίθμων ἀμοιροῦντα, πολλῶν δὲ, καὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ὅσων, ἀποστερούμενα. Τοιαῦτα δὲ ἐστὶν τὰ ἐνδεχόμενα καθ' ὕπαρξιν. (§. σκ'. σκα. κζ'.) Ἄρα κτ. (1)

Θεώρημα ΡΒ'.

§. σκε. „ Ὑφέστηκε τὸ ὂν καθ' ὕπαρξιν ἀναγκαῖον.

Εἰ γὰρ ὑφέστηκε τὰ καθ' ὕπαρξιν ἐνδεχόμενα· (§. σκδ'.) ἀδύνατον δὲ πάντα εἶναι τοιαῦτα (§. σια. σιβ.) ἀνάγκη δέ τι εἶναι καὶ ὑφεστὼς ὂν καθ' ὕπαρξιν ἀναγκαῖον. (§. σιγ'.) ὑφέστηκεν ἄρα κτ.

Πόρισμα.

§. σκϛ'. Ὑφέστηκον ἡμῖν ἄρα τὸ ὌΝ τὸ πάντη πάντως ἀναγκαῖον, (§. σιδ'.) τὸ αἰώνιον, (§. σιε.) τὸ ἁπλοῦν, (§. σιϛ'.) τὸ ἄτρεπτον, (§. σιζ'.) τὸ παντέλειον. (§. σιη. σιθ'.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ οὐσίας, ἰδίου, καὶ συμβεβηκότος, δυνάμεώς τε, καὶ ἐνεργείας, καὶ περὶ φύσεως.

§. σκζ'. Τετραχῶς τῆς οὐσίας λεγομένης, α'. τῆς πρώτης καὶ ἀτόμου, οἷον Σωκράτης. β'. τοῦ ἐνυπάρχοντος καὶ εἰδοποιοῦντος,

(1) Περὶ τούτου καὶ Ἀριστοτέλης φθάσας ἀπεφήνατο, ὅτι τὸ εἶναι, „ οὐκ οὐσία οὐδενί, ὡς κατὰ συμβεβηκὸς δηλονότι τὸ εἶναι ἐχόντων, καὶ ἐνδεχομένως, ἀλλ' ἐκ ἀναγκαίως. Ἀριστ. ὑστερ. Ἀναλ. Β'. Κεφ. ζ'.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

τος, οἷον ἡ ἐν τῷ ζώῳ ψυχή. γ΄. τοῦ ὁρίζοντος, καὶ περαίνοντος, οἷον, καθά τισι δοκεῖ, τὸ ἐπίπεδον τοῦ σώματος, καὶ τοῦ ἐπιπέδου ἡ γραμμή. Καὶ δ΄. τοῦ τί ἦν εἶναι, οὗ λόγος ὁ ὁρισμός, συμβαίνει δὴ κατὰ δύο τρόπους, Ἀριστοτέλης φησὶ „ (1) τὴν οὐσίαν λέγεσθαι, τό θ᾽ ὑποκείμενον ἔσχατον, ὃ μηκέτι κατ᾽ ἄλλου λέγεται, καὶ ὃ ἂν τόδε τι ὂν, καὶ χωριστὸν ᾖ, (δι᾽ ὅλου δηλονότι διωρισμένον, καὶ παντὶ ἄλλῳ παρ᾽ αὐτὸ ἀκοινώνητον.) τοιοῦτον δὲ ἡ ἑκάστου μορφή. (ἡ χαρακτηρίζουσα τῶν ἀτόμων ἕκαστον) Καὶ τὸ εἶδος. Καὶ ἔστιν ἄρα ἐκείνως μὲν ἡ οὐσία ληφθεῖσα, αὐτὴ σαφῶς ἡ ὑπόστασις· (§. ρπε΄.) ἔστι δὲ οὕτως, ἡ τῶν οὐσιωδῶν τοῦ ὄντος διαγνωρισμάτων (§. σβ΄.) τῶν πρὸς οὐσίαν ὄντων ἀναγκαίων, εἰς ταὐτὸ (§. ρλγ΄.) ἕνωσις. Οἷς δὴ σύμφωνα, καὶ τὰ παρὰ τῷ θεσπεσίῳ Δαμασκηνῷ (2), παρ᾽ ᾧ τὸ „ εἰδικώτατον εἶδος οὐσία, καὶ φύσις, καὶ μορφὴ ἤκουσε... Τὸ δὲ μερικὸν ἄτομον, καὶ πρόσωπον, καὶ ὑπόστασις.

§. σκη΄. Τὴν δὲ δὴ διχῶς οὕτω νοουμένην οὐσίαν, καὶ οἱ Νεώτεροι προβαλλόμενοι, ἐν δυσὶ φωναῖς διαστέλλουσι· καὶ substantiam ἀποκαλοῦντες, τὸ καθ᾽ ἡμᾶς ἔσχατον ὑποκείμενον, ἤτοι τὴν ὑπόστασιν, essentiam τὴν οὐσίαν κατονομάζουσι τὴν κατ᾽ εἶδος, ἣν καὶ ὁριζόμενοι, ἐκεῖνο μάλιστα φασὶν εἶναι, δι᾽ οὗ ἐπ᾽ ἀκριβὲς τοδὶ, ὅπερ ἐστὶ, τὸ πρᾶγμα νοεῖται τυγχάνειν, καὶ οὐκ ἄλλο, καθ᾽ ὅ,τε τῶν λοιπῶν ἁπάντων διακρίνεται, αὐτὸ τὸ τοῦ Σταγειρίτου, τί ἦν εἶναι σαφῶς ἡμῖν παραφράζοντες. Οὐ φαύλως δὲ τὸν ὁρισμὸν τῆς οὐσίας ἀπέδωκεν, ὁ εἰπὼν (3) „ Τὸ πρῶτον αὐτὴν εἶναι ἐπὶ τοῦ ὄντος νοητὸν, καὶ ᾧπερ ὁ ἀποχρῶν ἐμπεριέχεται λόγος, τοῦ τὰ λοιπὰ ἐνεργείᾳ, ἢ δυνάμει ἐνυπάρχειν τῷ πράγματι. Ἔχοις δ᾽ αὖ καὶ παρ᾽ ἡμῶν ὑπογραφὴν, (ἧς νύξιν ἀνωτέρω (§. σκζ΄.) παρέχομεν) τῆς οὐσίας σαφεστάτην, εἰπὼν οὐσίαν τὴν ἀδιαίρετον εἰς ταὐτὸ ἕνωσιν τῶν ἐπὶ ἑκάστου γνωρισμάτων, τῶν πρὸς τὸ εἶναι τοδὶ τῷ πράγ-

(1) Μεταφ. Δ. (2) Κεφ. λ΄.
(3) Οὐόλφιος Ὀντολογ. §. 168.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

πράγματι ἀναγκαίων ὄντων, ὧν τε οὐδ᾽ αὐτὸ, οὔτ᾽ εἶναι ὅλως δυνατὸν, οὔτε νοηθῆναι, οἷον ἡ τριὰς τῶν πλευρῶν, καὶ τῶν γωνιῶν ἐπὶ τοῦ τριγώνου.

§. σκθ΄. Καλεῖν δὲ δίκαιον τὰ οὕτως ἔχοντα γνωρίσματα (ὡς ἀναγκαῖα ὄντα πρὸς οὐσίαν (§. σβ΄. §. σκή.) καὶ οὐσιώδη. Ὡς εἴ γέ τι ἐνῇ τῷ πράγματι γνώρισμα, τῶν μὲν οὐσιωδῶν τουτωνὶ κατ᾽ οὐσίαν ἐξηρτημένον, καὶ τούτων ἐκπηγάζον ἀναγκαίως, τοιοῦτο δὲ, ὡς τούτου οὐδ᾽ εἶναι μὲν οὐ... μῶς, νοηθῆναι δὲ δύνασθαι καὶ μάλα τὸ οὐσιωθὲν, οἷον ἐν τῷ τριγώνῳ αἱ δύω ὀρθαὶ, ἴδιον ἀκούει τὸ τοιόνδε καὶ πάθος παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει (1). Παρὰ δὲ τοῖς Νεωτέροις προσὸν, καὶ ἀποδιδόμενον· οἷς ἔδοξε (2) καὶ εἰς θετικὰ διαιρεῖν αὐτὰ, δι᾽ ὧν δηλοῦται τί ἐστιν (ἀλλ᾽ ὁποῖον φαῖεν ἂν ἴσως ἄμεινον) ἀναγκαίως ᾧ πρόσεστι, καὶ ἀποφατικὰ, δι᾽ ὧν ὁποῖον οὐκ ἔστι.

§. σλ΄. Τὸ δ᾽ ἐνυπάρχον μὲν τῇ οὐσίᾳ, ἐξ αὐτῆς δὲ κατ᾽ ἀνάγκην μὲν ἠρτημένον, μὴ ἀναγκαίως δὲ ἐκπηγάζον, ἐνδεχομένως δὲ, καὶ περὶ αὐτὴν γινόμενον, ὡς τούτου οὐδ᾽ οὐχ ὅπως νοηθῆναι, ἀλλὰ καὶ εἶναι δυναμένην, συμβεβηκὸς, οἷον ἀνθρώπῳ τὸ βασκαίνειν, κτ. Ἐπεὶ δὲ τῷ τῆς οὐσίας ὀνόματι καὶ ἐπὶ τῶν αὐθυπάρκτων οὐσιῶν χρώμεθα, καὶ οὐδὲν ἧττον καὶ ἐπὶ τῶν ἑτερουπάρκτων συμβεβηκότων, οἷα δὴ καὶ τούτων εἶναί τινα λέγοντες οὐσίαν, καὶ φύσιν, πάρεργον ἂν ἐν τούτοις διατρίβεσθαι ἡγούμεθα, εἰ σημειωσαίμεθα, ὡς τὰ πρὸς τὸ συνιστάμενον συμβεβηκὸς οὐσιώδη ὄντα, πρός γε τὴν οὐσίαν συμβέβηκε· καὶ τῇ μὲν οὐσίᾳ τὸ συμβεβηκὸς, τῷ δὲ συμβεβηκότι τὴν οὐσίαν παρέχεται· οἷον τὸ λυπεῖσθαι ἐπ᾽ ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς συμβέβηκε μὲν τῷ ἀνθρώπῳ, οὐσιοποιεῖ δὲ τὸν φθόνον. Καλοῦσι δὲ οἱ Νεώτεροι τὰ συμβεβηκότα τρόπους, καὶ διαθέσεις.

§. σλά. Ἦν μὲν οὖν τὰ οὐσιώδη κατὰ νοῦν παριστάμενα, καὶ φωναῖς ἐκφερόμενα, τοιαῦτά τε ᾖ, καὶ τοσαῦτα, ὅσα δήποτε,

καὶ

(1) Πολλαχοῦ.
(2) Γενούωσ. Μεταφ. μέρ. ά. Κεφ. β΄. Ὁρισμ. λί.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

καὶ οἷά ἡ φύσις ἡ τοῦ νοητοῦ ἀπαιτεῖ, ἤτε ἔννοια, καὶ ὁ λόγος τοῦ τί ἦν εἶναι, ὀρθῶς εἴωθεν ὀνομάζεσθαι πραγματιώδη ἑκάτερα. Εἰδ' οὖν, ἀλλ' ἢ μὴ τοιαῦτα, ἢ καὶ πολλῶν ἐλλειπόντων, καὶ διαφευγόντων τὴν γνῶσιν, ὀνοματώδη ἄμφω, τό, τε τί ἦν εἶναι, καὶ τὸν λόγον τὸν αὐτοῦ καλεῖν ἐδικαίωσαν, (1) ἢ νοηματώδη. Ἔνθεν τοι καὶ ἡ κατὰ ταῦτα τῶν οὐσιῶν διαίρεσις, εἰς τὰς ὀνοματώδεις, ἢ νοηματώδεις, καὶ τὰς πραγματιώδεις. Τούτων αἱ ὀνοματώδεις τὰς νοηματώδεις σημαίνουσιν, αἱ δὲ τὰς πραγματιώδεις ἀναπλάττουσιν. Ἐπεὶ δὲ ῥάδιον τὸν προφορικὸν λόγον τῷ νοήματι συμφωνῆσαι, ἢ τόδε τῷ πράγματι, οἱ ὁριστικοὶ λόγοι (ἦν μή τις ἐθελοψευδοίη ἐπίτηδες σοφιζόμενος) τῶν, ἃς μὲν ἔχομεν περὶ τῶν ὄντων, μάρτυρες πιστοὶ καθεστήκασιν ὑπολήψεων, τῶν δὲ ὄντων αὐτῶν τὰ πολλὰ σφαλεροί. Καὶ τοῦτο ἐστὶν ὅ φασι, περὶ τῶν πραγματιωδεστέρων ὁρισμῶν κινεῖσθαι τὰ ζητήματα, περὶ δὲ τῶν ὀνοματωδῶν οὐδαμῶς. Καίτοι καὶ περὶ τούτων τὰ πολλὰ διαφερόμενοι ὤφθησαν, μηδὲ συνᾴδοντες· ὡς θᾶττον αὖτις, ἢ τὰς φρένας, δυσὶν ἐντύχοι ἐπ' ἀκριβὲς προσεοικόσι τὰ πρόσωπα. Τί δαί; ἐρεῖς, οὐδένα ἄρα λόγον, οὐδενὸς οὐσιώδη τῶν ἐν τῇ φύσει, τῷ πραγματιώδει δι' ὅλου ἐστὶ λαβεῖν σύμφωνον; οὕτως, εἰ μή τινος ἁπλουστάτου ἐν τοῖς νοητοῖς, οἷον. τριάδος, εὐθείας, καὶ τῶν τοιούτων, οἶμαι ὅτι τῶν συνθέτων· ἔχειν παγχάλεπον.

§. σλβ. Διαιρετέον δὲ τῶν οὐσιῶν τὰς πραγματιώδεις, εἰς τὰς ἐν ὑπάρξει θεωρουμένας καθ' ἑαυτάς, καὶ τὰς ἐν τῷ Νῷ τοῦ Δημιουργοῦ, ἃς οὐσίας ἂν εἴποις νοεράς τε, καὶ κατ' ἰδέαν. Διὸ καὶ οἱ περὶ Πλάτωνα καλῶς ἐδόκουν διαιρεῖν τὰς οὐσίας, εἰς τὰς νοεράς, καὶ λογικάς, καὶ φυσικάς. Καὶ νοεραὶ μὲν, αἱ τοῦ Δημιουργοῦ ἰδέαι· (δεῖ δὲ μὴ αὐθυποστάτους πλάττειν αὐτὰς ὀρθῶς ἑλομένους φιλοσοφεῖν) λογικαὶ δὲ αἱ ὀνοματώδεις ἢ νοηματώδεις, ὡς εἴρηται· (§. σλά.) φυσικαὶ δὲ αἱ ὑφεστῶσαι. Τούτων αἱ πρῶται, ἀεὶ ταῖς τρίταις σύμφωνα βαίνουσι, διὸ καὶ πραγματιώδεις ἄμφω προσείρηνται.

Αἱ

(1) Λώκιος Βιβλ. γ'. Κεφ. γ'.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Αἱ δὲ δεύτεραι οὐκ ἀεὶ, σπανιάκις δὲ, καὶ ἐπὶ πάνυ ὀλιγίστων, ἐφ' ὧν δὲ, καὶ ταῖς πρώταις, (§. αὐτ.) οὗ χάριν καὶ τῶν πραγματιωδῶν ἀντιδιαστέλλονται. Ἐφ' οἷς σημειωτέον καὶ τοῦτο, ὡς καθ' ἣν αἱ λογικαὶ, καὶ φυσικαὶ πρὸς τὰς νοερὰς ἀναφορὰν ἔχουσι, τὸ ἀναγκαῖον ἔλαχον, καὶ αἰώνιον, ὡς ἐκείναις δηλονότι συνᾴδουσαι, ἃς ἄλλως ἔχειν ἀδύνατον.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΣΙΟΣ

Θεώρημα ΡΓ'.

§. σλγ'. „ Πᾶσα οὐσία τῶν ἐν αὐτῇ οὐσιωδῶν γνωρισ-
„ μάτων, ἐσωτερικῶς ἐξήρτηται.

Ταῦτα γὰρ οὕτως ἁπάσῃ ἐστὶν ἀναγκαῖα, ὡς τούτων ἄνευ, εἶναί τε ὅλως, καὶ νοηθῆναι αὐτὴν ἀδύνατον. (§. σκή.) Τῶν δὲ τοιούτων ἕκαστον ἐσωτερικῶς ἐξηρτῆσθαι διώρισται. (§. σβ.) Πᾶσα ἄρα οὐσία κτ.

Θεώρημα ΡΔ'.

§. σλδ'. „ Τῶν δὲ ἐξ αὐτῆς ἰδίων, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ
„ συμβεβηκότων, οὐδαμῶς.

Τῶν μὲν γὰρ, καὶ χωρὶς ἂν ἔχοι νοηθῆναι, (§. σκθ'.) τῶν δὲ καὶ εἶναι. (§. σλ'.) Ἄρα (σβ'.) κτ.

Θεώρημα ΡΕ'.

§. σλε'. „ Τὰ ἴδια καὶ τὰ συμβεβηκότα ἐσωτερικῶς τῆς
„ οὐσίας ἐξήρτηται.

Ὡς οὐδὲ εἶναι ἐκείνης ἄνευ, οὐδὲ νοηθῆναι δυνάμενα. (§. σκθ'. σλ'.) Ἄρα (§. σβ'.) κτ.

Θεώρημα ΡϚ'.

§. σλϛ'. „ Ἡ δὲ οὐσία ἄλλου τινὸς παρ' αὐτὴν ἐσωτερικῶς
„ οὐκ ἐξήρτηται.

Ἠρ-

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Ἤρτηται γὰρ ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ οὐσιωδῶν ἑκάστη. (§. σλγ΄.) Ταῦτα δὲ, οὐδὲν εἰσὶ παρ' αὐτήν, ἢ δὲ εἰς ταὐτὸ συμίεισιν, αὐτὴ ἐστὶν ἡ οὐσία. (§. σκη΄.) Ἄρα κτ.

Σχόλιον Α΄.

§. σλζ΄. Καλῶς οὖν ἔφασαν οἱ εἰπόντες τὴν οὐσίαν τὸ πρώτως εἶναι νοητὸν ἐν τῷ πράγματι· μὴ ἠρτημένην γὰρ ἀπὸ ἄλλου, οὐδὲ πρότερον ἔχειν ἐπάναγκες. Σαφὲς δὲ τοῦτο, καὶ κρεῖττον ἢ ὥστε χρήζειν ἐκθέσεως, τοῖς οὐσίαν τινὰ κατὰ νοῦν ἀνελίττουσιν. Αὐτίκα γὰρ δίκην ἀκτίνων, εἰς ἕν τι κέντρον συννευσῶν, τὰ γνωρίσματα τῆς οὐσίας, κατὰ τὸ αὐτὸ συμπαρίσταται· οἷον τὸ σχῆμα, τὸ ἐπίπεδον, τὸ περιφερὲς ἅμα τοῖς νοοῦσι τὸν κύκλον. Ἀλλ' ἐρεῖς ὅτι τὰ ἁπλούστερα καὶ προγινώσκεται· (§. ιζ΄.) ὀρθῶς. Πλὴν ἀλλὰ κατ' ἀφαίρεσιν, ἢ τῶν ἐχόντων χωρὶς, τὰ πολλὰ τὸν νοῦν ὑποδέχει. Τῷ γεμὴν τὰ ὄντα, ὡς ἔχει κατ' οὐσίαν, νοεῖν σπουδάζοντι, σχολῇ γ' ἄν τι τῆς οὐσίας ἀπολειφθείη, κατὰ τὴν πρώτην τῆς οὐσίας περιδράξιν (τοὐλάχιστον τῆς νοηματικῆς (§. σλα΄.) καὶ ἣν δυνατὸν γνωρίσαι.) Κύκλον δὲ νοοῦντι, παρ' αὐτὸ καὶ σχῆμα, καὶ ἐπίπεδον, καὶ περιφερές τι συναντιληφθήσεται. Τὸ γὰρ σύστημα τὸ τούτων κατὰ τὸ αὐτὸ ἡ τοῦ κύκλου οὐσία ἀσπάζεται, ὧν ἑνὸς τοῦ τυχόντος καθυστερήσαντος, πᾶν ὁτιοῦν πρότερον, ἢ κύκλος εἴη τὸ νοηθέν.

Σχόλιον Β΄.

§. σλη΄. Διακριτέον δὲ τοῦ ργ΄. τὸ ἐν χερσὶ ρϛ΄. Θεώρημα. Εἰ γὰρ καὶ ἡ οὐσία τῶν οὐσιωδῶν ἀπηρτημένη ὡμολόγηται, ὡς ἐν ἐκείνῳ, οὐ μὴν ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑτέρου του παρ' αὐτήν, ἐξήρτηται, ὡς ἐν τούτῳ δέδεικται. Ἐν ᾧ καὶ τῶν συμβεβηκότων, καὶ ἰδίων, τῶν ἐκ τῆς οὐσίας, καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἐχόντων τὸ εἶναι, ἡ διαφορὰ σαφῶς ἀναφαίνεται. Διαπιστοῦται δὲ τὸ λεγόμενον καὶ ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ, ᾧπερ οὐσίαν ὑπογράφουσι τὸ „ μὴ δεόμενον ἑτέρου πρὸς σύστασιν. Τὰ γὰρ ἐξ αὐτῆς, καὶ „ ἐν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

„ ἐν αὐτῇ, αὐτῆς εἰσὶ καὶ χρήζοντα ἐξ ἀνάγκης, ὥςε συςῆναι, ἡ δὲ, οἴκοθέν τε, καὶ παρ' ἑαυτῆς ἔχει τὰ τῆς συςάσεως. Οὐδὲν γὰρ ἄλλο, ἢ μοι δοκεῖ, τὸ ἐσωτερικῶς μὴ ἐξηρτῆσθαι ἑτέρου, τοῖς Νεωτέροις σημαίνειν βούλεται (εἰ καλῶς ἐπιβάλλω), ἢ ὃ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λεγόμενον φέρεται, τὸ τὴν οὐσίαν μηδενὸς δεῖσθαι ἑτέρου πρὸς σύςασιν.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Θεώρημα ΡΖ'.

§. σλθ'. „ Οὐδὲν εἰς λόγον οὐσίας διαφέρει, τὸ εἶναι „ μέν τινας οὐσίας ἀρχοειδεςέρας τε καὶ ἁπλουςέρας, εἶναι δὲ „ καί τινας ἐκ τῶν ἀρχοειδῶν συγκεκροτημένας, καὶ κατὰ τὸ „ μᾶλλον ἢ ἧττον συνθέτους.

Οὐδὲν γὰρ διαφέρει εἰς λόγον συνδυασμοῦ καὶ ἑνώσεως ἀδιαιρέτου, κἄν τε βραχέα ἢ τὰ συνιόντα εἰς ἕν, κἄν τε πλείω, εἰ τοῦτο μόνον μὴ τῶν ἄλληλα ἀναιρούντων, ἀλλὰ τῶν πεφυκότων εἰς ἓν συνδραμεῖν, ἢ τὰ ἑνούμενα. Ἀλλὰ τοῦτο ἡ οὐσία ὡμολόγηται εἶναι, ἡ πλειόνων ἐφ' ἓν ἀδιαίρετος ἕνωσις. (§. σκη'.) Οὐδὲν ἄρα διαφέρει εἰς λόγον οὐσίας, εἴπερ ἐλασσόνων μὲν συνδραμόντων, ἀρχοειδεςέρα τις, καὶ ἁπλουςέρα οὐσία συςαθῇ, ἢ γοῦν πλειόνων, μᾶλλον συγκεκροτημένη, καὶ σύνθετος.

Σχόλιον.

§. σμ'. Ἀμέλει τοι καθάπερ ἐπὶ τῶν ἁρμονικῶν, ἡ μὲν διὰ τεσσάρων, ἡ δὲ διὰ πέντε, ἡ δὲ διὰ πασῶν, ἡ δὲ καὶ δὶς διὰ πασῶν, συμφωνίαι τινὲς οὖσαι (ὅτι καὶ λόγῳ) διαφέρουσαι ἀλλήλων συνίςανται. Καὶ ἐπὶ τῶν Ἀριθμητικῶν, ἡ μὲν τριὰς, ἡ δὲ ἑξὰς, ἡ δὲ ἐννὰς, κτ., εἴδη μυρία, διακεκριμένα ἀλλήλων πληθύνεται. Διαφέρει δ' οὐδὲν πρὸς τὴν τῶν τοιούτων ἅμα τε καὶ ἐφ' ἓν σύςασιν, κἂν πλείους οἱ φθόγγοι, ἢ αἱ μονάδες ὦσι, κἄν τε ἐλάσσονες. Τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον πρὸς λόγον οὐσίας οὐδὲν διοίσει, ἡ τῶν πλειόνων, ἢ ἐλασσόνων προσάθροισις γνωρισμάτων, ἐφ' ὧν μὴ

οὕτως

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ὕτως ἔχῃ τάγε συνυφαινόμενα, ὡς θᾶττον διαῤῥηγνύειν ἀντιβαίνοντα, ἢ πλεονεργεῖν τὸν τῆς οὐσίας ἰσὸν, ἀλλήλοις προσοικειούμενα. Ἔνθεντοι καὶ οὐδὲν τὸ κωλῦον οὐσίας ὑφεστάναι, τὰς μὲν ἀρχοειδεστέρας, καὶ ἁπλουστέρας, οἷον γῆν, ὕδωρ, ἀέρα, μέταλλα, καὶ εἴ τινα ἐν τοῖς οὖσι τούτων ἁπλούστερα. Τὰς δὲ ἐξ ἐκείνων, οἷον φυτὰ, ζῶα, καὶ τὰ παραπλήσια· ὅτι μὲν γὰρ τὸ τί ἦν εἶναι, ταῖς ὑπὸ πλειόνων φθόγγων συνηχουμέναις ἁρμονίαις ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ τοῖς τῶν ἀριθμῶν εἴδεσιν ὁ Πυθαγόρας ἀφομοιοῦν ἔχαιρον, παρὰ πᾶσιν ἤδη τεθρύλληται.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΣΙΟΣ

Θεώρημα ΡΗ'.

§. σμα'. „ Η ἑκάστου οὐσία μία ἐστίν.

Ἡ γὰρ οὐσία, ἡ ἀδιαίρετος ἐστὶν εἰς ταὐτὸ ἕνωσις τῶν ἐπὶ ἑκάστου οὐσιωδῶν γνωρισμάτων. (§. σκη'.) Ἡ δὲ ἕνωσις μία εἶναι ἐθέλει. Ἄρα κτ.

Πόρισμα.

§. σμβ'. Τὸ ἄρα Ὄν, ἐστὶν Ἕν. (§. ρνς'.)

Σχόλιον.

§. σμγ'. Αὕτη τοίνυν ἡ μεταφυσικὴ θρυλλουμένη ἑνότης, καθ' ἣν ἅπαντα ὅσα ἐστὶ, τὸ ἑνιαῖον πλουτεῖ. Ἔστω γὰρ, ὅσῳ βούλει, σύνθετα, ἔστω πολυμερῆ, πολλῶν τε καὶ ποικίλων ἀμοιρείτω δυνάμεων, ἐνεργειῶν, γνωρισμάτων· ἐπεὶ τούτων ἡ σύμπτωσις τοδὶ, ἢ τοδὶ εἶναι, τὸ ἔχον συνίστησιν, αὐτό τε τὴν οὐσίαν γνωρίζει· ἡ δὲ σύμπτωσις ἐφ' ἓν, πᾶσα ἀνάγκη καὶ ἓν καθ' αὑτὸ τυγχάνειν τὸ γνωριζόμενον. Καὶ προσφυῶς τοίνυν ἔφησέ τις τῶν Νεωτέρων (1), „ ὡς

(1) Ἐβενστρεΐτιος Α'. Φιλοσοφ. Σελ. 498.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

„ ὡς εἰ μὴ ἓν τὸ ὂν, οὐδὲ ὂν ἔσαι, ἀλλ' ὄντα· πληθὺν „ γὰρ ἐλέγχει οὐσιῶν, ἡ τῆς οὐσίας διαίρεσις. Ἀλλὰ περὶ τοῦ ἑνὸς ὕςερον. Ἤδη δὲ ἐπεί τισι τῶν Νεωτέρων, προσεπαγομένοις ἔςιν οὓς καὶ τῶν ἀρχαίων, οὐκ ἀσήμου δήπου ὀνόματος, μάρτυρας, τὸ τῆς οὐσίας ὄνομα πολλῶν, μᾶλλον δὲ τῶν πάντων σχεδὸν ἀποσκευάσασθαι ἔδοξε, παρὰ τὴν θεωρουμένην ἐν τούτοις σύνθεσιν, φέρε δὴ καὶ τούτων τὸ δόγμα μικρὸν περικρούσαντες, εἴτι εὔηχον ψοφεῖ, ἢ γοῦν πάμπαν σαθρὸν, καὶ ὑπόχαλκον φθέγγεται βασανίσωμεν. Οὐσία ἐςὶ, φασὶ, (1) τὸ μηδενὸς ἐξηρτημένον. Τὰ δὲ σύνθετα ἐσωτερικῶς ἐξήρτηται τῶν συντιθέντων, οὐσία ἄρα σύνθετος οὐκ ἂν εἴη. (2) Πᾶσα δὲ οὐσία ἁπλῆ. Ἐνθεντοι οὐδὲ οὐσίας ὁ Φιλόσοφος ἀξιώσει καλεῖν τὰ σώματα, παρήσει δὲ τῷ χυδαίῳ ὄχλῳ οὕτως ἀκυρολεκτεῖν. Ἐκεῖνα γὰρ, ἤτοι ἀθροίσματα ἐξ ἁπλῶν οὐσιῶν ἐςὶ συγκροτούμενα, ὡς ἐδόκει ποτὲ Πυθαγόρᾳ, καὶ Λουκρητίῳ τῷ Ἐπικούρου ὁαιρεςῇ, καὶ καθ' ἡμᾶς Λεϊβνιτίῳ τε καὶ Οὐολφίῳ· οἳ καὶ τοσούτῳ τῶν Ἐπικουρείων ἐν τούτῳ διαπεφωνήκασιν, ὅτι ἃς ἐκεῖνοι ἐκτεταμένας, ἀνεκτάτως οὔτοι οὐσίας ἐθέλουσιν· ἡ γοῦν ἡ τῶν σωμάτων οὐσία ἁπλῆ τις οὖσα τυγχάνει ἔκτασις, ὅπερ ὑπετόπασε Λώκιος. Κἀντεῦθεν ἡμῖν αἱ ἄτομοι μόναι οὐσίαι, καὶ εἴτινες μονάδες τῶν ἀτόμων αὐτῶν ἁπλούςεραι, καὶ ἀσωματώτεραι, τῶν σωμάτων αὐτῶν προῶνται οἱονεὶ ὑποβάθραι τε, καὶ κρηπῖδες προκαταβάλλονται. Γῆ δὲ, καὶ λίθος, καὶ μέταλλον, καὶ φυτὸν, καὶ ζῶον, καὶ ἄνθρωπος αὐτὸς, κἂν ὑφεςήκῃ, οὐσίαι μὲν οὐχὶ, πῶς γὰρ, εἰ σύνθετα φασί; πολυούσια δέ τινα, ὡς φαῖεν σωρεύματα, καὶ ὄντα, μικροῦ δεῖν, ἀνούσια. Ἐμοὶ γοῦν, ὅτι οὐσίαι τινὲς εἰσὶν ἐν τοῖς οὖσιν ἁπλούςεραί πως, καὶ ἀτελέςεραι, ἔξω πάσης ἀμφιβολίας κεῖσθαι τίθεται τὸ λεγόμενον· (§. σλθ'. σμ'.) ὅτι δὲ καὶ αἱ ἐξ ἐκείνων σύνθετοι, οὐ καλῶς τοῦ τῆς οὐσίας ὀνόματος καὶ πράγματος ἐκκηρύσσονται, ἑκατέρων κυρίως με-

τέχου-

(1) Γενουΐσ. Μεταφ. Μέρ. ά. Ὁρισμ. κά.
(2) Αὐτ. Προτ. κβ'.

τέχουσαι, τοῦτο ἐστὶν, ὃ καὶ μάλιστα δοκεῖ. (§. αὐτ.) Εἰ γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ (εἰρήσθω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὡσαύτως) τῳδὶ μέτεστι τοῦ κυριωτάτου λόγου τῆς οὐσίας, μετέσται πάντως καὶ τοῦ ὁρισμοῦ· μετεῖναι δὲ αὐτῷ οὐσιωδῶν γνωρισμάτων, οἷς αὐτὸ τοῦτο συνίσταται ἄνθρωπος, ὅπερ ἐστὶν, ἄλλο δ' οὐδὲν, τίς ἂν ἔξαρνος γένοιτο; καὶ γὰρ, εἰ μὴ ὑπόστασις οὐδὲ ὁ ἄνθρωπος μία. Ἐπεὶ δὲ, καὶ οὐσία πάντως ἔσαι μία· εἰ μή τις λόγος τοὐναντίον πείθει ὑπερφυέστερος, καὶ τῶν φιλοσοφουμένων ἔξω γινόμενος. Εἶτα καὶ ἐνέργεια πᾶσα δυνάμεως. Ἡ δὲ δύναμις οὐσίας, καὶ ἐξ ἀνάγκης. Ἀλλ' ἔστιν ἐνέργεια ἀνθρώπου, ᾗ ἄνθρωπος ἐστὶν, οἵαν οὐδεμία τῶν ἐν ἀνθρώπῳ ἁπλουστάτων ἀτόμων προβαλεῖν δύναται. Τοιγαροῦν καὶ δύναμις, καὶ οὐσία, ᾗ ἄνθρωπος. Ἀλλ' ἡ οὐσία, φάσκουσιν, ὑπὸ μηδενὸς ἤρτηται ἐσωτερικῶς. Δώσομεν, ἀλλ' οὕτως ἔμπης, ὥσπερ καὶ ἡμῖν δέδεικται. (§. σλϛ'.) ἥπερ δηλονότι πάνθ' ὅσα αὐτῇ ἐστὶν εἰς σύστασιν συνιόντα, τῇ οὐσίᾳ ταυτίζεται, ἐκ τούτων, ταυτὸν εἰπεῖν ἐξ ἑαυτῆς, τὴν συνάρτησιν ἐχούσῃ, ὑπὸ δὲ ἑτέρου του παρ' ἑαυτὴν μηδενὸς, (ὃ τὰ συμβεβηκότα πάσχει ὑπὸ τῆς οὐσίας) §. σλέ.) συνισταμένη. Οὕτω δέ τοι φανερὸν καὶ τὰ σύνθετα ἐσωτερικῶς, πρὸς ἄλλα τινὰ, ἃ παρ' αὐτὰ εἴη τυγχάνειν ἀνεξάρτητα, ἅτε δὴ καὶ αὐτὰ ἀπὸ τῶν συνιόντων αὐτοῖς εἰς ἓν γνωρισμάτων, συναρτιζόμενα. Διόπερ οὐδ' οὐσίαν πᾶσαν ἁπλῆν εἶναι φήσομεν (§. σλθ'. σμ'.), ὅτι μὴ τοῦ λόγου τῆς τῶν οὐσιωδῶν ἑνώσεως, αὐτὴν ἐπιθεωροῦντες, ἥπερ καὶ μίαν εἶναι ταύτην, καὶ ἀδιαίρετον ὑπειλήφαμεν. (§. σμα. κξ.) Ἄλλως γὰρ, εἴπερ τὴν ἀπουσίαν τῶν ἑνουμένων, καὶ μὴ τὸ ἑνιαῖον τῆς τούτων κατὰ τὸ αὐτὸ συνεμπτώσεως, εἰς ἁπλότητα οὐσιῶν φέρειν ἡγούμενοι, τὰς συνθέτους εἶναι οὐσίας οὐ βούλονται, παρὰ τὸ ἕκαστον τῶν οὐσιωδῶν οὐσίαν εἶναι κυριωτάτα μίαν ὑποτιθέναι καταναγκάζεσθαι (ὅπερ ἤδη αὐτοῖς συνέβη, σύμφωνα τοῖς κειμένοις φιλοσοφεῖν μέλλουσι.) (1) καὶ τὰς ἁπλᾶς αὐτὰς, καὶ σὺν αὐταῖς, καὶ πᾶσαν πάντη οὐσίαν, ἐξ ὄντων ποιοῦντες λανθάνουσιν. Ἡ

που

(1) Γενουώσ. Ὁρ. κγ'. Σχόλ.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

τοῦ γὰρ ἐστὶν οὐσίαν οὕτως ἁπλουστάτην νοῆσαι, ἣν μὴ ποικίλαι χαρακτηρίζουσι τελειότητες, ὧν τε οὐ πλείους ἀεὶ τῶν γινωσκομένων αἱ ἀγνοούμεναι; Ἡ τὸ ὑπερούσιος (ἣν καὶ ἁπλουστάτην κἂν ἄκοντες ἐξυμνήσειαν) καὶ ἀπειροτέλειος. οὐδέ γε ἡ τῶν τελειοτήτων ἀπειρία, οὐδὲν, οὐδὲ βραχὺ γοῦν τὸ ἁπλοῦν αὐτῇ προσλυμαίνεται. Αἱ δὲ τῶν πνευμάτων, πλειόνων πάντως εἰσὶν ἀμοιροῦσαι συστατικῶν δυνάμεων, ἢ τὰ σώματα. Κἂν δὲ τὰς ἀτόμους ἡμῖν αὐτὰς τὰς ἁπλουστάτας, κἂν τὰς μονάδας, τὰς καὶ τῶν ἀτόμων αὐτῶν ψιλωτέρας προβάλοιντο, κἂν ὁτιοῦν εἰς φάσμα μικροῦ, δι' ἐπινοίας αὐτοῖς ὡς συνήθες ἐξουσιούμενόν τε, καὶ ἐξουθενούμενον, οὐδὲν ἧττον, εἴτινα ἐστὶ, καὶ τούτοις προσέσται γνωρίσματα οὐσιώδη τινὰ, τάγε αὐτοῖς ἐπιβάλλοντα· οἷον ταῖς μὲν ἀτόμοις κατὰ τοὺς ἀμφὶ Δημόκριτον, καὶ Ἐπίκουρον, ἔκτασίς τε καὶ σχῆμα καὶ ὁρμὴ πρὸς κίνησιν, τὴν ἢ διὰ καθέτου, ἢ κατὰ παρέγκλισιν. Ταῖς δὲ μονάσιν, (ὧν οἱ Γερμανοὶ Φιλόσοφοι καθ' ἡμᾶς ὅλαις προΐστανται ταῖς δυνάμεσι) καίτοι ἐκτάσεώς τε καὶ σχήματος ἀπηλλαγμέναις, δραστηρίων, ἀλλ' οὖν, οὐκ οἶδ' ὧντινων καὶ αὐταῖς δυνάμεων μέτεστιν. Ἃς δὴ, καὶ ἤτοι καθ' ἑαυτὰς ὑφεστώσας ὁμολογήσουσι, καὶ ἔχομεν οὕτω καὶ δύναμιν αὐτούσιον, ἢ τῇ μονάδι, ὡς οὐσίᾳ γνώρισμα τὴν δύναμιν περιάψουσι, καὶ αὖθις ἡμῖν ἡ μονὰς παρέσται καθ' ἑαυτὴν ἀδύνατος· ἢ τέως τὸ ἐκ μονάδος καὶ δυνάμεως σύνθετον, ὡς μηδὲ ἁπλοῦν ὂν (ἢν ἀκολουθῶσι τῷ λόγῳ) αὐτούσιον. Ἐμοὶ δὲ πρὸς τούτοις, οὐδὲ τὸν Πυθαγόραν, σύμμαχον τοῦ δόγματος ἑαυτῶν, μεταπεμπτὸν παραστησάμενοι, ἤθους ἐοίκασι φιλοσόφου πάνυ πολὺν λόγον ποιούμενοι. Ἐκεῖνον γὰρ, τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ τὰς συνθέτους οὐσίας μὴ παραδέχεσθαι, ὅσω γε τοῖς ἀριθμῶν εἴδεσι συμβόλοις χρησάμενος, ὡς εἰώθει, ἐν τούτοις τὸ κατὰ τὴν οὐσίαν τῶν συστατικῶν ἑκάστου ἄθροισμα, τῷ τῶν μονάδων πλήθυϊ ὀρθῶς ὑπῃνίσσετο, καὶ οὐχὶ τὸ τῶν οὐσιῶν, ὡς αὐτοὶ παρερμηνεύουσι, τῶν ἁπλουστάτων. Ἑνὸς γάρ τινος τῶν οὐσιωδῶν ἀρθέντος ἢ προστεθέντος, ὥσπερ μονάδος ὁ ἀριθμὸς, πᾶσα ἄρδην ἡ οὐσία ἀνήρηται. Ὥσπερ γὰρ Ἀριστοτέλης φησὶν (1)

ἐπ'.

(1) Μεταφ. Η.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

„ ἐπ' ἀριθμȣ̃ ἀφαιρεθέντος τινὸς, ἢ προστεθέντος, ἐξ ὧν ὁ „ ἀριθμὸς ἐστὶν, ȣ̓κέτι ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς ἐστὶν, ἀλλ' ἕτε- „ ρος, κἂν ἐλάχιστον ἀφαιρεθῇ, ἢ προστεθῇ, ȣ̔́τως ȣ̓δὲ ὁ „ ὁρισμὸς, ȣ̓δὲ τὸ τί ἦν εἶναι, ȣ̓κέτι ἔσαι ἀφαιρεθέντος „ τινὸς, ἢ προστεθέντος. Οὐχ ȣ̔́τω δὲ καὶ τῶν ἁπλῶν ȣ̓σιῶν, κἂν ὅτι πολλαὶ τῆς συνθέτȣ, οἷον ἀνθρώπȣ ξύλȣ, πε- ριαιρεθῶσιν, ἢ ταύτῃ προστεθῶσιν. Ἐπὶ πᾶσι δὲ, καὶ τὸ Λωκίȣ δόγμα ȣ̓δὲν ὀνίνησι τȣ̀ς ȣ̓σιομάχȣς δὴ τȣ́τȣς· ἤτοι γὰρ ξύλȣ μέταλλον ȣ̓σία ȣ̓δαμῶς διοίσει κατ' ἐκεῖνον, ἢ γȣ̃ν παρὰ τὴν ἐνȣ̃σαν τȣ́τοις καὶ κοινῇ πᾶσι τοῖς σώμασιν, ἀπλυςάτην ἔκτασιν, καὶ ἄλλ' ἄττα φέροντα γνωρίσματα τῆς ȣ̓σίας, συναπαρτίσȣσι, καὶ διακρινȣ̃σιν.

Θεώρημα ΡΘ'.

§. σμδ'. „ Πᾶσα ȣ̓σία ἐσωτερικῶς ἐστὶν ἀναγκαία.

Ἐσωτερικῶς γὰρ ἀναγκαῖον τὸ τῶν ȣ̓σιωδῶν ἐν αὐτῷ γνω- ρισμάτων, τῶν πρὸς ȣ̓σίαν αὐτῷ ἀναγκαίων ὄντων ἐσωτε- ρικῶς ἠρτημένοι. (§. σβ'.) Πᾶσα δὲ ȣ̓σία τῶν ἐν αὐτῇ ȣ̓σιωδῶν γνωρισμάτων, ἐσωτερικῶς ἤρτηται. (§. σλγ'.) Πᾶσα ἄρα ȣ̓σία, ἐσωτερικῶς ἀναγκαία.

Πόρισμα Α'.

§. σμε'. Καὶ δὴ καὶ ἄτρεπτος. Εἰ μὴ γὰρ, δυνατὸν τρα- πῆναι αὐτὴν, καὶ εἰς τὸ μὴ ȣ̔́τως ἔχειν μεταςῆναι, καὶ ȣ̓κ ἄρα τȣ̓ναντίον αὐτῆς ἁπλῶς ἀδύνατον. Ἀλλὰ γὰρ τῆς ȣ̓- σίας ἐσωτερικῶς ἀναγκαίας δειχθείσης (§. ἀνωτ.) τȣ̓ναν- τίον ἁπλῶς ἀδύνατον. (§. σα'.) Ἄρα κτ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ... ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ... ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ...
Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006